



A Research Agenda for Ageing and Social Policy¹

عنوان:

نویسنده: K. Leichsenring, A. Sidorenko (Eds.)

ناشر: Edward Elgar

سال نشر: ۲۰۲۴

کتاب «برنامه پژوهشی سالمندی و سیاست اجتماعی» یکی از آثار جدید و مرجع در حوزه سالمندی و سیاست اجتماعی است که با هدف تدوین یک دستور کار پژوهشی آینده‌نگرد در زمینه پیامدهای اجتماعی، اقتصادی و نهادی پیرشدن جمعیت منتشر شده است. این کتاب با مشارکت گروهی از پژوهشگران برجسته بین‌المللی، بخشی از مجموعه‌ای است که تمرکز آن بر شناسایی اولویت‌های پژوهشی در حوزه‌های کلیدی سیاست‌گذاری عمومی است.

نویسندگان کتاب بر این نکته تأکید دارند که سالمندی جمعیت صرفاً یک مسئله جمعیت‌شناختی نیست، بلکه پدیده‌ای ساختاری است که نظام‌های رفاه اجتماعی، بازار کار، خانواده، مراقبت، فناوری و روابط بین‌نسلی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. از این رو، کتاب تلاش می‌کند با رویکردی بین‌رشته‌ای و مبتنی بر چرخه زندگی، فاصله میان پژوهش دانشگاهی و سیاست‌گذاری عملی را کاهش دهد و پرسش‌های پژوهشی سیاست‌محور را برجسته سازد.

کتاب از چند بخش اصلی تشکیل شده است که هر بخش به یکی از ابعاد کلیدی سالمندی و سیاست اجتماعی می‌پردازد:

فصل‌های آغازین کتاب به تبیین دلایل نیاز به یک دستور کار پژوهشی جدید در حوزه سالمندی اختصاص دارند. در این بخش، تحولات جمعیتی جهانی، محدودیت‌های رویکردهای سنتی به سالمندی و ضرورت بازاندیشی در سیاست‌های اجتماعی مورد بررسی قرار می‌گیرد. نویسندگان تأکید می‌کنند که سیاست‌های سالمندی باید در پیوند با کل دوره زندگی و نه صرفاً دوران کهنسالی تحلیل شوند.

بخش دوم به بررسی پیامدهای کلان پیرشدن جمعیت می‌پردازد؛ از جمله تغییر در ساختار خانواده، فشار بر نظام‌های تأمین اجتماعی، تحولات بازار کار و نابرابری‌های اجتماعی در دوران سالمندی. در این

1- Leichsenring, K., & Sidorenko, A. (Eds.). (2024). A research agenda for ageing and social policy. Edward Elgar Publishing.

فصل‌ها، سالمندی به‌عنوان یک پدیده ناهمگون تحلیل می‌شود که تحت تأثیر جنسیت، طبقه اجتماعی، قومیت و شرایط اقتصادی شکل می‌گیرد.

بخش سوم که بخش محوری کتاب است به شناسایی موضوعات کلیدی پژوهشی اختصاص دارد. فصل‌های این بخش به موضوعاتی نظیر: تبعیض سنی (Ageism) و پیامدهای آن در سیاست‌گذاری اجتماعی؛ سالمندی فعال و بازتعریف مشارکت اجتماعی و اقتصادی سالمندان؛ بازار کار و اشتغال در جوامع پیر، از جمله نقش فناوری و دیجیتالی‌شدن؛ فناوری، نوآوری و شکاف دیجیتال در میان سالمندان؛ روابط اجتماعی، تنهایی و سرمایه اجتماعی در سنین بالا؛ نظام‌های مراقبت بلندمدت و خدمات اجتماعی می‌پردازد و برای هر حوزه، پرسش‌های پژوهشی و خلأهای دانشی موجود را مطرح می‌کند.

در بخش چهارم، نقش سازمان‌های بین‌المللی، نهادهای سیاست‌گذار و جامعه مدنی در شکل‌دهی به پژوهش‌های سالمندی بررسی می‌شود. تأکید اصلی بر هم‌افزایی میان سطوح محلی، ملی و جهانی در سیاست‌گذاری سالمندی و ضرورت تولید دانش قابل استفاده برای تصمیم‌گیری عمومی است.

فصل‌های پایانی کتاب به جمع‌بندی مباحث و ارائه یک چهارچوب منسجم برای تحقیقات آینده در حوزه سیاست اجتماعی سالمندی اختصاص دارند. در این بخش، بر اهمیت پژوهش‌های مقایسه‌ای، داده‌محور و سیاست‌محور تأکید می‌شود.

این کتاب نه تنها مروری نظام‌مند بر چالش‌های سالمندی ارائه می‌دهد، بلکه با تمرکز بر «چه باید پژوهش شود»، نقشه راهی برای مطالعات آینده در سیاست اجتماعی سالمندی ترسیم می‌کند. از این رو، این اثر منبعی ارزشمند برای پژوهشگران، سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان حوزه رفاه اجتماعی و سالمندی به شمار می‌آید.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی